

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/49/2023
Identifikačné číslo spisu:	1117229255
Dátum vydania rozhodnutia:	16.04.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1117229255.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Majetkový Holding, a.s., Bratislava, Staromestská 3, IČO: 35 823 364, zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Babčaníkom, Miloslavov, Oravská ulica 1348/8, Miloslavov, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o náhradu škody 5 648,35 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 23C/71/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave 27. septembra 2022 sp. zn. 5Co/152/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. septembra 2022 sp. zn. 5Co/152/2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ resp. „prvoinštančný súd“) z 08. júla 2021 č.k. 23C/71/2017-156, ktorým zamietol žalobkyňou uplatnený nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom súdneho exekútora Z.. Z. Z. v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. EX 217/97; žalovanej voči žalobkyňi priznal náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

1.1. Súd prvej inštancie právne odôvodnil rozhodnutie podľa § 2 ods. 1, § 5 ods. 2, § 29 ods. 1, § 31 ods. 1, zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“), § 1 písm. a), § 2, § 3 ods. 1 písm. d), § 4 ods. 1 písm. a) bod 3, § 9 ods. 1, 4, § 15 ods. 1, § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) v znení účinnom v rozhodnom čase a vecne tým, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala vydania rozhodnutia, ktorým by súd žalovanej uložil povinnosť zaplatiť jej istinu 51 648,35 eura s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo žalovanej sumy od 05. októbra 2016 do zaplatenia a nahradiť trovy konania. Vychádzal zo zistenia, že súdny exekútor Z.. Z. Z. v rozpore s ustanoveniami Exekučného poriadku nevedol peňažné prostriedky vymožené od povinnej v uvedenom exekučnom

konaní na osobitnom účte oddelene od svojho majetku a vymožené peniaze za života nepoukázal v celom rozsahu oprávnenému a tieto nebolo možné oprávnenému poukázať ani po zániku exekútorského úradu náhradnou súdnou exekútorkou. Žalovaná v konaní nerozporovala výšku finančných prostriedkov, ktoré ako vymožené neboli poukázané oprávnenému, uvedené v aktualizovanom úradnom zázname Z.. V. zo dňa 11. apríla 2016, t. j. po odpočítaní odmeny súdneho exekútora v sume 5 648,35 eura, na možnosť uplatnenia ktorej v prebiehajúcom dedičskom konaní po zomr. Z.. Z. vedenom notárkou JUDr. Máriou Gajdošovou pod sp. zn. 1D/28/2016 náhradná súdna exekútorka oprávneného upozornila. Nerozporovanou bola aj žalobkyňou preukázaná skutočnosť, že dvoma prihláškami zo dňa 06. apríla 2016 a 03. mája 2016 si v zmysle poučenia náhradnou súdnou exekútorkou uplatnila peňažnú pohľadávku vo výške 5 648,35 eura v uvedenom dedičskom konaní. Spornými otázkami, zodpovedanie ktorých bolo podstatné pre rozhodnutie súdu v danej veci, bol žalovanou spochybňovaný nedostatok aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne a predčasnosť žaloby odôvodňovaná neexistenciou škody v čase rozhodovania súdu.

1.2. Pokiaľ sa týka aktívnej vecnej legitimácie, prvoinštančný súd sa nestotožnil s obranou žalovanej, túto vyhodnotil ako nedôvodnú. Mal za to, že žalobkyňa vstúpila do exekučného konania na miesto predchádzajúceho oprávneného na základe zmluvy o postúpení judikovanej pohľadávky (nie nároku na náhradu škody) a na základe tohto hmotnoprávneho právneho úkonu, existencia ktorého bola tiež nesporná, na ňu prešla pohľadávka s príslušenstvom v rozsahu a stave, v akom nebola uspokojená ku dňu účinnosti postúpenia, a teda v existentnej výške. Konštatoval, že žalobkyňa je poškodeným subjektom oprávneným domáhať sa náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom súdneho exekútora, keď exekučne vymáhaný peňažný nárok, ktorý nadobudla na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 28. septembra 2005, a ktorý bol v exekučnom konaní vymožený v celom rozsahu po uvedenom dátume, jej nebol poskytnutý ani v zákonom stanovenej lehote do 15. novembra 2013 a ani po prevzatí zaniknutého exekútorského úradu ustanovenou náhradníčkou, Z.. V..

1.3. V súvislosti s namietanou predčasnosťou podanej žaloby prvoinštančný súd vychádzal z osobitného postavenia súdneho exekútora pri výkone exekučnej činnosti predstavujúcej zverený výkon verejnej moci. Mal za to, že za škodu ním spôsobenú pri výkone exekučnej činnosti zodpovedá nielen samotný exekútor v zmysle ustanovenia § 31 Exekučného poriadku, ale aj štát (žalovaná) v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. V prípade škody spôsobenej súdnym exekútorom v exekučnom konaní (s výnimkou nároku súdneho exekútora na odmenu) tak existujú dve paralelné odškodňovacie úpravy (§ 31 Exekučného poriadku a zákon č. 514/2003 Z.z.), ktorých vzájomný vzťah až do prijatia novely Exekučného poriadku č. 2/2017 Z.z. účinné od 01. apríla 2017 zákonodarca žiadnym spôsobom neriešil, a preto uvedená kolízia bola riešená dotváraním práva rozhodovacou činnosťou súdov, v ktorej sa vyvinul názorový prúd (napr. rozhodnutie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 289/2008, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. marca 2016, sp. zn. 3Cdo/75/2015, rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. júna 2016, sp. zn. 3Cdo/129/2015), v zmysle ktorého sa poškodenému priznávalo právo na výber, či bude žalovať súdneho exekútora o náhradu škody podľa § 31 Exekučného poriadku alebo štát podľa zákona č. 514/2003 Z.z. (§ 4 ods. 1 písm. a) bod 3.). S poukazom na aktuálne závery rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít konkrétne vid' napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. mája 2020, sp. zn. 6Cdo/184/2018 sa súd prvej inštancie pri konkurencii nielen nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. a nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ale aj nároku na náhradu škody podľa § 31 Exekučného poriadku priklonil k názoru, že zodpovednosť štátu nastupuje nie generálne vždy a bez ďalšieho, ak ku škode dôjde pri výkone verejnej moci a nepôsobí ako všeobecný odškodňovací inštitút. V okolnostiach danej veci považoval prvoinštančný súd za potrebné zdôrazniť, že pokiaľ súdny exekútor konal tak, že peňažné prostriedky vymožené v exekučnom konaní a patriace oprávnenému použil na vlastnú spotrebu, čo vyplýva zo skutočností, že ním vymožené peniaze sa nenachádzali na účte jeho exekútorského úradu, a že dedičstvo po ňom je predĺžené, konal nad rámec jemu zverenej právomoci a mimo výkon exekučnej činnosti, a preto jeho konanie vzhľadom na vybočenie z medzí priznaných oprávnení nevylučuje vznik bezdôvodného obohatenia na strane súdneho exekútora aj napriek osobitnému charakteru vzťahu medzi súdnym exekútorom a oprávneným pri výkone exekučnej činnosti (obdobne vid' závery v citovanom uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky). Na uvedenom nič nemení ani skutočnosť, že v danom

pripade prichádza do úvahy možnosť pripadnutia predĺženého dedičstva po zomrelom súdnom exekútorovi štátu ako odúmrt', keď žalobkyňa si riadne nárok pred podaním tejto žaloby uplatnila prihláškou do dedičského konania, ktoré nie je doposiaľ právoplatne skončené, a v ktorom stále môže byť nárok žalobcu aspoň čiastočne uspokojený a len v neuspokojenej časti by bol uplatniteľný voči žalovanej titulom náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. V čase rozhodovania prvoinštančného súdu ani s prihliadnutím na v dedičskom konaní zistenú predĺženosť dedičstva po poručiteľovi nebolo nateraz možné konštatovať žalobkyňou nezavinенú nevymožiteľnosť nároku v žalovanej výške. Z uvedeného vyplýva žalovanou tvrdený záver o neexistencii škody ako voči súdnemu exekútorovi nevymožiteľnej pohľadávky v čase rozhodovania súdu, ktorý bol rozhodný pre posúdenie žalovaného nároku.

1.4. Pokiaľ ide o žalobkyňou poukazovanú možnosť premlčania a tým oslabenia vymáhateľnosti žalovaného nároku voči štátu prvoinštančný súd uviedol, že pokiaľ dospel k záveru, že v čase rozhodovania súdu žalobkyni škoda nevznikla, tak nie je možné dospieť ani k záveru o uplynutí premlčacej lehoty, nakoľko rozhodujúcim je nielen okamih nesprávneho úradného postupu, ako jednej viacerých zákonných podmienok, ale aj s ním spojený vznik škody, ktorý nemusí byť daný zhodným časovým momentom ako vznik nesprávneho úradného postupu. Pre plynutie premlčacej lehoty v súlade s § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. tak platí, že premlčacia lehota pre uplatnenie nároku žalobkyne voči štátu podľa citovaného zákona sa odvíja od okamihu, kedy sa ako poškodený dozvie o škode, t. j. od okamihu právoplatného skončenia dedičského konania, z ktorého bude zrejmý rozsah uspokojenia pohľadávky žalobkyne a vznik škody v neuspokojenej časti jeho pohľadávky, t. j. bude zrejmá škoda, ktorá vznikne žalobkyni v časti neuspokojenej pohľadávky voči poručiteľovi a jej výška.

1.5. V intenciách uvedeného pri konštatovanej danosti vecnej legitímácie oboch strán sporu, vykonaným dokazovaním preukázanému nesprávnemu úradnému postupu súdneho exekútora, avšak neexistencii škody v čase rozhodovania súdu, súd prvej inštancie žalobu ako predčasne podanú zamietol (bez potreby skúmania podmienky príčinnej súvislosti medzi škodou a nesprávnym úradným postupom).

1.6. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa zásady úspechu v spore vyjadrenej v § 255 ods. 1 CSP, keď v konaní plne úspešnej žalovanej vznikol nárok na náhradu trov konania proti neúspešnej žalobkyni. Nakoľko však žalovanej žiadne trovy v konaní nevznikli, prvoinštančný súd jej nárok na ich náhradu nepriznal. Rozhodnutím o nepriznaní nároku žalovanej na náhradu trov konania zároveň odpadla potreba samostatného rozhodnutia o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. februára 2018, sp. zn. 7Cdo/14/2018).

2. Odvolací súd v dôvodoch potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie vo veci samej riadne zistil skutkový stav veci, vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 185 ods. 1, 2, 3 CSP) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti návrhu, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 191 CSP) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite, jasne a výstižne odôvodnil (§ 220 ods. 1, 2 CSP). Vzhľadom na skutočnosť, že sa v celom rozsahu stotožnil i s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, obmedzil odôvodnenie potvrdzujúceho rozhodnutia na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 2 CSP

2.1. Zdôraznil správnosť odôvodnenia súdu prvej inštancie, teda že nie je možné v prebiehajúcom súdnom konaní na základe zákona č. 514/2003 Z.z. priznať žalobkyni žalované plnenie nakoľko jej zatiaľ nevznikla škoda. Keďže sa stále neskončilo dedičské konanie po zomrelom súdnom exekútorovi, kde si žalobkyňa svoju (postúpenú) pohľadávku riadne uplatnila a v ktorom môže jej pohľadávka byť čo i len z časti uspokojená. Teda žalobkyňa v súčasnej dobe nie je aktívne legítimovaná, až dokým sa neskončí predmetné dedičské konanie (a nebude v ňom prípadne uspokojená pohľadávka žalobkyne). Pokiaľ žalobkyňa nedosiahne v dedičskom konaní uspokojenie svojej (v tomto konaní žalovanej) pohľadávky z dedičstva po súdnom exekútorovi, následne si bude môcť uplatňovať svoje právo na náhradu škody

prostredníctvom právnej úpravy zákona č. 514/2003 Z.z. voči štátu. Bolo teda možné konštatovať (resp. súhlasiť so záverom prvoinštančného súdu), že žaloba je podaná predčasne. Inak povedané žalobkyňa sa má v prvom rade pokúsiť vymôcť dlžné peniaze od toho, kto sa na jeho úkor, bezdôvodne obohatil v konkrétnom prípade uplatnením svojej pohľadávky v dedičskom konaní po zomrelom súdnom exekútorovi Z.. Z.. V súvislosti s ďalšími bodmi odvolania odvolací súd sa plne stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého žalobkyňa síce môže žalovať aj súdneho exekútora aj štát, avšak iba v jednom konaní. V predmetnom prípade, po smrti súdneho exekútora by bol, ak by už škoda vznikla pasívne legitimovaný štát.

2.2. Vzhľadom na to, že každá zo strán mala vo veci úspech len čiastočný, odvolací súd žiadnej zo strán náhradu trov prvostupňového ani odvolacieho konania nepriznal (§ 255 ods. 2 CSP v spojení s § 396 ods. 2 CSP).

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f) CSP t.j. tým, že súd (odvolací) jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Bližšie namietala nepreskúmateľnosť resp. nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd sa podľa jej názoru nevysporiadal s podstatnou právnou argumentáciou prezentovanou žalobkyňou v podanom dovolaní, keď dôkladne a presvedčivo nevysvetlil svoj odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ako ďalší dovolací dôvod žalobkyňa uviedla ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom namietala odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pri posudzovaní otázok rozhodných vo veci samej a síce 1/ povahy zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. V uvedenom smere dovolateľka namietla konkrétne odklon od rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2022 sp. zn. 9Cdo/298/2020 a tiež z 21. júna 2011 sp. zn. 2 Cdo 121/2010. Odvolací súd posúdil zodpovednosť štátu ako obmedzenú, ktorá nenastupuje generálne vždy a bez ďalšieho ak ku škode dôjde pri výkone verejnej moci, a preto sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobkyňa počas celého sporu tvrdila, že žalovaná (štát) je nositeľom originálnej objektívnej zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a to v súlade s ustanoveniami zákona č. 514/2003 Z.z. a ak ku škode dôjde v dôsledku nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci, potom sa nemôže zodpovednosti za náhradu tejto škody zbaviť. Povinnosťou súdu je pri porušení práva a spôsobení škody jedincovi zo strany štátnej moci poskytnúť tomuto jednotlivcovi ochranu vrátane eventuálneho priznania náhrady spôsobenej škody (viď nález Ústavného súdu ČR z 8. decembra 2015, sp. zn. II ÚS 1955/15). Odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky aj v otázke 2/ povahy nároku oprávneného ako účastníka konania voči súdному exekútorovi. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vzhľadom na povahu právneho vzťahu medzi žalobcom (oprávneným) ako účastníkom konania a súdnym exekútorom ako nositeľom štátnej moci a vykonávajúcim exekučnú činnosť, ktorý je vzťahom verejnoprávnym, nemôže dôjsť na strane súdneho exekútora k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka na úkor žalobcu ako oprávneného (viď. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 Cdo 41/2009, 3Cdo 58/2009, 6MCdo/4/2011, 2Cdo 222/2020, 9Cdo/298/2020). Napokon sa odvolací súd napadnutým rozhodnutím odklonil tiež v 3/ právnej otázke súbehu a vzájomnej konkurencie nároku na náhradu škody voči štátu s nárokom (na náhradu škody) voči súdному exekútorovi. Uvedená právna otázka vzájomného vzťahu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z.z. a zodpovednosti súdneho exekútora za škodu spôsobenú výkonom exekučnej činnosti podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku, reflektujúc právnu úpravu v znení, v ktorom sa vzťahuje na predmetný prípad, už tiež bola v ustálenej rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky jednoznačne vyriešená (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. júna 2016 sp. zn. 3Cdo129/2015 resp. uznesenie zo dňa 23. marca 2016 sp. zn. 3Cdo75/2015; R 74/2016). V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP dovolateľka namietla, že rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 6Cdo/184/2018, o ktoré opiera svoj právny názor odvolací súd, vychádzalo z úplne odlišných skutkových a právnych okolností, ktorých základom bol postup notára pri vydaní prostriedkov z notárskej úschovy, pričom riešilo právnu otázku

súbehu nároku žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretím osobám a nároku na náhradu škody voči štátu. Toto rozhodnutie je podľa presvedčenia žalobkyne v predmetnej veci neaplikovateľné, pretože nerieši žiadnu z podstatných právnych otázok pre daný spor. Pre prípad, že by sa napriek vyššie uvedenému dovolací súd s uvedeným názorom nestotožnil a považoval by rozhodnutie pod sp. zn. 6Cdo/184/2018 ako relevantné vo vzťahu k dotknutým právnym otázkam, a zároveň odlišné od rozhodnutí, ktoré označila žalobkyňa ako ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, žalobkyňa z dôvodu právnej istoty, podala svoje dovolanie proti napadnutému rozsudku aj v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP, poukazujúc na ňou prezentované odôvodnenie nesprávneho právneho posúdenia dotknutých právnych otázok zo strany odvolacieho súdu. Z uvedených dôvodov žalobkyňa Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadala, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná v podanom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadala, aby podané dovolanie ako neprípustné odmietol resp. nedôvodné zamietol, stotožňujúc sa s dôvodmi napadnutého rozhodnutia. Napadnutým rozhodnutím podľa žalovanej nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorý by odôvodňoval naplnenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, ako ani k odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorý by odôvodňoval naplnenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, či dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v

konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V danom prípade v podanom dovolaní žalobkyňa uplatnila dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f) CSP (namietala nepreskúmateľnosť rozhodnutia) a § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP, pričom vec prejednávajúci senát považoval v tomto prípade za opodstatnené dať prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pred procesným prieskumom (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, 4Cdo/200/2019, 4Cdo/36/2020, 8Cdo/28/2017).

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP).

12. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a) CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

13. So zreteľom na riadne nastolenie právnych otázok spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. a) CSP a v situácii, na ktorú sa vzťahujú predmetné ustanovenia, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne je v danom prípade procesne prípustné. Následne preto skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci predmetných právnych otázok).

14. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa

súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

15. Ako prvou položenou otázkou v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa najvyšší súd zaoberal tým, či v danom prípade súdy nižších inštancií správne posúdili povahu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. V súvislosti s takto nastolenou otázkou dovolací súd poukazuje na (žalobkyňou tiež označenú) svoju doterajšiu judikatúru k predmetnej problematike, a síce rozhodnutie sp. zn. 9Cdo/298/2020, z ktorého vyplývajú viaceré závery aktuálne aj vo vzťahu k preskúmvanej veci. Konkrétne najvyšší súd konštatoval, že „...zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je zákonom č. 514/2003 Z. z. koncipovaná ako zodpovednosť objektívna, čo znamená, že zo strany oprávneného subjektu (poškodeného) nie je potrebné preukazovať zavinenie vo forme úmyslu resp. neobanlivosti, ale stačí preukázať, že škoda je výsledkom činnosti príslušného orgánu štátu (tzv. zodpovednosť za výsledok). Ústavným základom uvedenej zodpovednosti je čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (Každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom), vid' aj rozsudok Najvyšší súd Slovenskej republiky z 21. júna 2011 sp. zn. 2 Cdo 121/2010. Ak má byť štát skutočne považovaný za materiálny právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým štátne orgány alebo orgány verejnej moci priamo zasahujú do základných práv jednotlivca. Nemožno totiž prehliadnuť, že štát nemá slobodnú vôľu, ale je povinný striktné dodržiavať právo v jeho ideálnej (škodu nespôsobujúcej) interpretácii. A povinnosťou súdu je pri porušení práva a spôsobení škody jedincovi zo strany štátnej moci poskytnúť tomuto jednotlivcovi ochranu vrátane eventuálneho priznania náhrady spôsobenej škody (nález Ústavného súdu ČR z 8. decembra 2015, sp. zn. II ÚS 1955/15)....Exekútor je štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí (teraz exekučných titulov). Z definície právneho postavenia súdneho exekútora podanej priamo Exekučným poriadkom vyplýva, že exekútor v exekučnom konaní vykonáva úlohy štátneho orgánu. Právne postavenie exekútora je ustanovené tak, že v rámci del'by verejnej (štátnej) moci sa exekútor podieľa na realizácii základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Na súdneho exekútora vykonávajúceho exekučnú činnosť treba v zmysle uvedeného hľadiť ako na orgán, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanovenom zákonom, a to Exekučným poriadkom. Exekútor v exekučnom konaní vykonáva úlohy štátneho orgánu, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanovenom Exekučným poriadkom (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 58/2009 zdroj: Zo súdnej praxe č. 13/2010)....I keď zákon č. 514/2003 Z. z. pojem „nesprávny úradný postup“ orgánu verejnej moci výslovne nedefinuje, z pojmu možno vyvodíť, že ide o taký jeho úradný postup, ktorý má vadu, ktorá nie je v súlade s príslušnou právnou úpravou, ide teda o úradný postup, pri ktorom dôjde k porušeniu pravidiel stanovených právnymi predpismi pre konanie orgánu verejnej moci alebo porušeniu poriadku, ktorý vyplýva z povahy, funkcie alebo cieľov tejto činnosti, teda o postup nezákonný. Skutočnosť, že ide o nesprávny úradný postup taktiež určuje fakt, že musí ísť o úradný postup priamo súvisiaci s výkonom právomocí orgánu verejnej moci. Nesprávnym úradným postupom nie sú len prípady, v ktorých orgán verejnej moci priamo koná (pri rozhodovacej činnosti) ale aj, ak poruší povinnosť urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom stanovenej lehote, prípadne ak je nečinnosť pri výkone verejnej moci, ak má zbytočné prieťahy v konaní, alebo či spôsobí iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb. Pretože úradný postup nie je možné v právnom predpise upraviť do najmenších podrobností tak, aby zahŕňal všetko, čo je potrebné pri výkone právomocí orgánu verejnej moci vykonať, treba správnosť úradného postupu posudzovať aj z hľadiska účelu, k dosiahnutiu ktorého postup orgánu verejnej moci smeruje (obdobne Najvyšší súd Slovenskej republiky sp.zn. 2Cdo 121/2010). Objektívna zodpovednosť spojená s nesprávnym úradným postupom predpokladá porušenie pravidiel ustanovených právnymi predpismi pre postup orgánu verejnej moci pri jeho činnosti, čiže vady v spôsobe vedenia konania. Ide spravidla o postup (faktický zásah a nečinnosť), ktorý s rozhodovacou činnosťou bezprostredne nemusí súvisieť. Interpretujúc vyššie uvedené závery najvyšší súd vo veci sp. zn. 9Cdo/298/2020 spočívajúcej v skutkových zisteniach „o nevyplatení finančných prostriedkov oprávnenému v exekučnom konaní súdnym exekútorom po schválení rozvrhu výťažku a úplnom zaplatení najvyššieho podania do siedmich

dní“ dospel k záveru, že objektivná zodpovednosť štátu za vzniknutú škodu je daná. Pre objektivnú zodpovednosť štátu nebolo podstatné, že náhradný súdny exekútor nemal k dispozícii vymožené peňažné prostriedky a tak nezavinil ich nevyplatenie oprávnenému v zmysle ustanovenia § 165 ods. 1 Exekučného poriadku. Uvedené konštatovanie je vzhľadom na skutkové zistenia vyplývajúce z obsahu spisu aktuálne aj vo vzťahu k dovolacím súdom preskúmanavej veci.

16. Ako druhou položenou otázkou v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa najvyšší súd zaoberal povahou žalobou uplatneného nároku. Žalobkyňa tvrdila (na rozdiel od súdov nižších inštancií), že vzhľadom na povahu právneho vzťahu medzi ňou ako oprávnenou (a účastníkom konania) a súdnym exekútorom ako nositeľom štátnej moci vykonávajúcim exekučnú činnosť, ktorý je vzťahom verejnoprávnym, nemôže dôjsť na strane súdneho exekútora k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka na úkor žalobkyne ako oprávneného. V uvedenom smere poukázala na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo 222/2020 vyplýva, že v danej veci súdy nižších inštancií riešili prípadnú konkurenciu právnych nárokov na náhradu škody a bezdôvodného obohatenia, pričom vychádzali z právneho názoru, že na strane súdneho exekútora nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu v zmysle ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka vzhľadom na postavenie súdneho exekútora a povahu právneho vzťahu medzi ním a účastníkom exekučného konania. K predmetnému najvyšší súd podotkol, že „...vo vzťahu k súdnemu exekútorovi neexistuje konkurencia nároku žalobcu z bezdôvodného obohatenia s nárokom na náhradu škody voči štátu. Z hľadiska postavenia súdneho exekútora a výkonu jeho činnosti je zrejmé, že súdny exekútor v súvislosti s výkonom exekučnej činnosti má postavenie verejného činiteľa a vykonávanie exekučnej činnosti je výkonom verejnej moci. Medzi exekútorom a žalobcom v prejednávanej veci nešlo o súkromnoprávny vzťah, ale o verejnoprávny vzťah, nakoľko exekútor vystupoval ako nositeľ štátnej moci, plnil úlohy štátneho orgánu, exekútor nevystupoval v rovnoprávnom postavení voči žalobcovi ako účastník exekučného konania, ale ako nositeľ verejnej moci vykonávajúci exekučnú činnosť, ktorou na jeho strane nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka (pozri napr. sp. zn. 1 Cdo 128/2019). Tým pádom právna otázka dovolateľky ohľadom prednosti uplatnenia práva na vydanie bezdôvodného obohatenia pred uplatnením nároku na náhradu škody nebola pre rozhodnutie odvolacieho súdu podstatná a dostatočne relevantná...“. Na obdobných záveroch spočíva aj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/74/2022. Pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že rozhodnutia sp. zn. 2Cdo 222/2020 prešlo aj prieskumom v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, ktorý uznesením z 16. februára 2023 sp. zn. III. ÚS 84/2023-19 ústavnú sťažnosť sťažovateľky Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky odmietol.

17. Napokon ako s poslednou (tretou) položenou otázkou v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa najvyšší súd zaoberal tým, či sa odvolací súd napadnutým rozhodnutím neodklonil v právnej otázke „súbehu a vzájomnej konkurencie nároku na náhradu škody voči štátu s nárokom (na náhradu škody) voči súdnemu exekútorovi“. Zistil pritom, že uvedená otázka už bola rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky jednoznačne vyriešená, a to v podobe judikátu R 74/2016 (ktorý je súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu) s právnou vetou „Zodpovednosť súdneho exekútora za škodu podľa § 33 ods. 1 zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov (Exekučný poriadok) a zodpovednosť štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, ktorá bola spôsobená súdnym exekútorom pri výkone exekučnej činnosti, sa vzájomne nevylučujú“. Z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. marca 2016 sp. zn. 3Cdo 75/2015 (R 74/2016) vyplýva, že závisí výlučne na rozhodnutí poškodeného, či bude náhradu škody požadovať podľa zákona č. 514/2003 Z.z. alebo či predmetný nárok bude uplatňovať priamo od exekútora podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku. K podobným záverom dospel Ústavný súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 289/2008 a tiež najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo 75/2015. Vzhľadom k skutkovým okolnostiam danej veci, z ktorých vyplýva, že súdny exekútor, konaním ktorého došlo k škode zomrel, dedičstvo po ňom je predĺžené a

reálne uspokojenie poškodeného je tak čisto hypotetické, o to viac platí, že žalobkyňou zvolená žaloba voči štátu je tým správnym procesným nástrojom na uplatnenie požadovaného nároku.

18. S poukazom na uvedené dôvody (pod bodmi 15 až 17 tohto rozhodnutia) dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnych právny záveroch, predovšetkým o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane súdneho exekútora Z.. Z. a preto napadnuté rozhodnutie zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). S poukazom na už prijaté právne závery, ktoré sú súčasťou ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu je zásadná argumentácia žalovanej (viď poukaz na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/184/2018) ohľadom prednosti uplatnenia práva na vydanie bezdôvodného obohatenia pred uplatnením nároku na náhradu škody neopodstatnená. Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s predmetnými ustanoveniami zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP), majúc za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.